

2020

EUSTRAT

műhelytanulmányok

2020

EUSTRAT

műhelytanulmányok

LUDOVIKA
EGYETEMI KIADÓ

Impresszum

**A Nemzeti Közzolgálati Egyetem
Eötvös József Kutatóközpont
Európa Stratégia Kutatóintézet kiadványa**

Szerkesztőbizottság

Bagi Nikoletta Dóra
Pató Viktória Lilla
Schmidt Laura
Tóth Bettina

Lektor:

Dr. Navracsics Tibor

A szerkesztőség címe: 1083 Budapest, Ludovika tér 2.

A szerkesztőség e-mail-címe: schmidt.laura@uni-nke.hu

Weboldal: <https://eustrat.uni-nke.hu>

Kiadó: Nemzeti Közzolgálati Egyetem, Ludovika Egyetemi Kiadó

Székhely: 1083 Budapest, Ludovika tér 2.

Kapcsolat: kiadvanyok@uni-nke.hu

A kiadásért felel: Deli Gergely rektor

Olvasószerkesztők: Bujdosó Hajnalka, Gergely Zsuzsánna, Resofszki Ágnes

Tördelőszerkesztő: Stubnya Tibor

Tartalom

Szerzők rövid szakmai életrajza	6
---------------------------------	---

Biztonság- és védelempolitika

Tárnok Balázs

A Bizottság bemutatta a migrációs paktum új tervezetét – továbbra is a migráció menedzselése és nem annak megállítása a cél	12
---	----

Miszlivetz Áron James

Elnöki ügyek: transzatlanti partner vagy védelmi szövetséges?	19
---	----

Demokrácia és jogállamiság

Navracsics Tibor

Demokrácia és járvány	23
-----------------------	----

Gát Ákos Bence

Az Európai Unió és a jogállamiság: az elmúlt évtized trendje	28
--	----

Petri Bernadett

Münchhausen báró a mocsárban – Az Európai Parlament áprilisi távolsági plenáris ülése a koronavírus elleni küzdelemről	37
--	----

Pató Viktória Lilla

EYE 2020 – az Európai Ifjúsági Rendezvény és a részvételi demokrácia	44
--	----

Navracsics Tibor

Beszéd az Európai Unió állapotáról	51
------------------------------------	----

Kalas Vivien

Közérdek vagy önérdék? – Az Európai Parlament választási reformról szóló javaslata	54
--	----

Digitalizáció, innováció és tudományfejlesztés

Pató Viktória Lilla

Nemek közötti egyenlőtlenség a digitális térben, a Digital Gender Gap	58
---	----

Pató Viktória Lilla

Újabb mérföldkőhöz érkezett az Európai Bizottság a Digitális Európa felé vezető úton	63
--	----

Gazdaság és pénzügy

Máthé Réka Zsuzsánna

Skizofrén csiga a nyeregben?	69
------------------------------	----

<i>Máthé Réka Zsuzsánna</i>	
A német nemzeti érdekek összeütközése a lopakodó föderalizmussal	74
<i>Máthé Réka Zsuzsánna</i>	
Mire lesz több és mire kevesebb pénz?	78
<i>Máthé Réka Zsuzsánna</i>	
Felértékelődött a régiók szerepe	82
<i>Máthé Réka Zsuzsánna</i>	
K mint katasztrófa?	85
<i>Kalas Vivien</i>	
Bizottsági jelentés egy erősebb Európáért	88
<i>Máthé Réka Zsuzsánna</i>	
Szegény Európa egyre szegényebb	92
<i>Máthé Réka Zsuzsánna</i>	
Csőbörből vödörbe: krízisből válságba?	96
<i>Petri Bernadett</i>	
Lehetetlenre nem szabad vállalkozni – uniós zöldpolitikai célok és a kisvállalkozások jövője	99

Kisebbségpolitika

<i>Varga Csilla</i>	
Megemlékezés vagy ünneplés? – Trianon a szomszédainknál	105

Oktatás és kultúra

<i>Kalas Vivien</i>	
Tanulmányi mobilitás: tovább nő a különbség Kelet- és Nyugat-Európa között?	109
<i>Kalas Vivien</i>	
Az európai oktatáspolitikai új irányvonalai	113
<i>Kalas Vivien</i>	
A tagállamok oktatási és képzési eredményei a 2020-as célok tükrében	117

Szomszédságpolitika

<i>Miszlivetz Áron James</i>	
Zágrábtól Záhgrábig: Csúcson a Nyugat-Balkán?	121

Uniós intézmények

<i>Petri Bernadett</i>	
Képviselői immunitás az Európai Parlamentben – A mentelmi jog alkalmazásának aktualitásai	124

<i>Petri Bernadett</i>	Érzékcslódás vagy integrációra mért ütés – miről is szól tulajdonképpen a Német Szövetségi Alkotmánybíróság döntése?	134
<i>Petri Bernadett</i>	Luxemburg kontra Strasbourg – jogértelmezési bizonytalanságok a tranzitóna vitában	144
<i>Petri Bernadett</i>	Ockham borotvája a Jogi Bizottságban – az új biztosjelöltek összeférhetlenségi vizsgálata	158
<i>Petri Bernadett</i>	Az Európai Parlament és a kiéheztetés politikája – néhány gondolat Katarina Barley nyilatkozatának margójára	164
<i>Petri Bernadett</i>	Időközi alelnökválasztás az Európai Parlamentben és a D'Hondt-rendszer aktualitásai	171
<i>Petri Bernadett</i>	Az Európai Unió 2020-ban V. – Az Európai Parlament	177

V4

<i>Tárnok Balázs</i>	Milyen hatással lesz az új szlovák kormány a V4-es együttműködésre?	186
----------------------	---	-----

English studies

<i>Áron James Miszlivetz</i>	Reimagining European Enlargement: A New Way Forward?	192
<i>Balázs Tárnok</i>	Impact of the Coronavirus on ECI Procedures – Will the Commission Extend Deadlines?	195
<i>Áron James Miszlivetz</i>	External Remedy for a Pandemic: Supporting the Eastern Partnership	201
<i>Áron James Miszlivetz</i>	Macro-financial Assistance in Challenging Times: The EU in Ukraine	205
<i>Balázs Tárnok</i>	Slovakia Still Applying the Beneš Decrees – Principle of Collective Guilt in the European Union	210
<i>Áron James Miszlivetz</i>	Western Balkans at the Door: The New Enlargement Package	217

Szerzők rövid szakmai életrajza

2020-ban elnyerte a Hungary Foundation egyéves amerikai kutatói ösztöndíját, aminek eredményeként 2021 januárjától a University of Notre Dame Kellogg Institute for International Studies vendégkutatója. Kutatási témája a civil szervezetek politikai érdekérvényesítő képessége az Európai Unióban és az Amerikai Egyesült Államokban, különös tekintettel a határon túli magyarok érdekében végzett civil érdekérvényesítési (lobbi-) lehetőségekre.

*Dr. Varga Csilla PhD BA és MA diplomáját a Budapesti Corvinus Egyetem nemzetközi tanulmányok szakán szerezte, 2014-től pedig szintén az intézmény doktori hallgatója. Doktori fokozatát 2021-ben nyerte el, disszertációjának címe *Political Participation and Representation of National Minorities: The Work of Intergovernmental Committees on National Minorities between Hungary and its Neighbors*. Egyetemi tanulmányai alatt szakmai gyakorlatot szerzett a Kisebbségi Jogvédő Intézetben, több minisztériumban, illetve külföldön a berlini Szociális-Kulturális Intézetben, a bécsi Igazságügyi Minisztériumban és az Európai Parlamentben is.*

A mesterképzés befejezése után az Igazságügyi Minisztérium Nemzetközi Büntetőjogi és Emberi Jogi Főosztályán, majd a Miniszterelnökség Nemzetközi Helyettes Államtitkárságán dolgozott, jelenleg pedig a Külgazdasági és Külügyminisztérium Magyarország szomszédságpolitikájának fejlesztéséért felelős miniszteri kabinetének munkatársa. Emellett 2020 januárjától a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen működő Eötvös József Kutatóközpont Európa Stratégia Kutatóintézetének kutatója, illetve részt vett egyes, az MTA Kisebbségkutató Intézetének kutatási projektjeiben is. Kutatása során kiemelten foglalkozott és foglalkozik a nemzeti kisebbségek identitásával és jogaival, Magyarország és a szomszédos országok között működő kisebbségi vegyes bizottságok munkájával, magyar szomszédságpolitikával, nemzetpolitikával és egyes nemzetközi intézmények nemzeti kisebbségekkel kapcsolatos politikájával.

Megemlékezés vagy ünneplés? – Trianon a szomszédainknál

Magyarország és a magyar nemzet számára a trianoni békediktátum aláírásának napja fájdalmas emlékeket ébreszt, talán idén még inkább, amikor is századik alkalommal van lehetőségünk visszanézni arra a bizonyos június 4-i napra. Az esemény a szomszédos országok szempontjából természetesen mást jelent, és az idei századik évforduló alkalmával némelyek a megszokott, ünnepi retorikát folytatták, voltak azonban az előző évekhez képest pozitívabb, Magyarország felé barátságosabb hangvételt tanúsító nyilatkozatok, nézetek is.

Szlovákia miniszterelnöke, Igor Matovič meglepő és pozitív fordulattal állt elő a több évtizedes, múltbeli szlovák állásponthez képest, ami egyfajta paradigmaváltásnak is tekinthető, hiszen június 2-án a pozsonyi várban magyar kulturális programmal egybekötött megemlékezést és fogadást tartott, amelyre közel száz felvidéki magyar személyiséget hívott meg. A miniszterelnök beszédében kifejtette, hogy a találkozón nem a történelmi összefüggéseket szeretné boncolgatni, hiszen a 20. század egész Európára nézve szenvedést hozott, így a szlovákoknak és a magyaroknak is. Hozzátette, hogy emberi szempontból megérti, hogy a trianoni döntéssel kapcsolatban a magyarok közül sokan a mai napig szomorúságot és bánatot éreznek, ugyanakkor a magyar elit sokat hibázott Trianon előtt, így fontos kiemelni azt is, hogy ami az egyiknek veszteséget és igazságtalanságot jelentett, másoknak esélyt és lehetőséget hozott. Befejező gondolataiban elmondta azt is, hogy véleménye szerint a történelmi Magyarország tényét nem lehet letagadni, mivel ez a történelmi igazság, és amelyben a magyarok többségben, a szlovákok kisebbségben éltek. Ma ez Szlovákiában, a történelem alakulása folytán fordítva van, azonban száz év után előre kell nézni és nem visszatekintgetni, hiszen az emberek „ha sokat nézegetnek is hátra, az nem nagyon segít, csak a nyakuk fájdul meg”.¹ A miniszterelnök a találkozót „kinyújtott kéznek” tekintette a szlovákiai magyarok felé. A szlovák külügyminisztérium június 4-én egy nyilatkozatot is közzétett honlapján, amely összefoglalja, hogy az Osztrák–Magyar Monarchia szétesésével új utódállamok jöttek létre, köztük Csehszlovákia is. A szlovák nemzet számára

¹ Igor Matovič trianoni beszéde magyar fordításban. *Körkép.sk*, 2020. június 3.

ez történelmi lehetőséget jelentett, mivel a szerződést megelőző időben erőszakos asszimiláció fenyegette őket. A nyilatkozat említi a miniszterelnök előző napi megemlékezésének fontosabb gondolatait, kiemelve azt is, hogy Szlovákia és Magyarország 1995-ben megkötött alapszerződésének aláírásával Trianon témáját lezárták, és mindkét ország a jószomszédi és baráti kapcsolatokban érdekelt. Így Magyarországgal közösen nem a múltba szeretnének tekinteni, hanem a jövőbe, a kölcsönösen előnyös államközi kapcsolatok felé.

Románia közhangulata, a megszokottan ellenséges hangvételen túl, a kerek évforduló miatt nagy valószínűség szerint még élesebbé válik. Ezzel kapcsolatosan a román médiában rengeteg írás született, amelyekre jelenleg is jellemző volt a történelmi tények csúsztatása, valamint az irracionális megfogalmazás és hangvétel. A trianoni évforduló napjára szervezett országos szintű kulturális programokat ugyan a román fél törölte, azonban további nacionalista megnyilvánulások a következő napokban várhatók, válaszul a magyar fél nyilatkozataira, lépéseire. Ezt a látszólagos, vagy valóságos, enyhülést, amelyet a programok törlése jelent a magyar és román külügyminiszterek múlt heti találkozója eredményeként értékelik. A képviselőházban 2020. május 13-án elfogadott Trianon-törvényt,² amely június 4-ét Romániában a „Trianoni szerződés napjává” nyilvánította, és amely alapján az esemény jelentőségét népszerűsítő rendezvényeket tartanak majd, valamint országszerte ki kell tűzni a nemzeti lobogót, egyelőre nem hirdették ki. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy a központi és helyi közigazgatási szervezeteknek idén nem kötelező június 4-ei ünnepeket tartaniuk. A magyar közösség Romániában több helyen tartott megemlékezéseket a százéves évforduló alkalmából, Erdély-szerte több mint száz településen, az Erdélyi Magyar Szövetség, az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács és a Székely Nemzeti Tanács szervezésében. Emellett szélsőséges román állampolgárok, a Nemzet Útja Egyesület szervezésében ünnepeget tartottak a trianoni döntés alkalmából Sepsiszentgyörgyön, illetve a magyarokat irredentistaként feltüntetve azt hangoztatták, hogy a magyar kisebbség nem ismeri el a békeszerződést ma sem, és akik szerint Erdély román föld.

A szlovéniai magyarok is több megemlékezést tartottak szerte az országban szerdától vasárnapig, és ezekben a napokban a szlovén sajtó is több összefoglalót, véleményeket közölt a témával kapcsolatosan, amelyek többsége inkább a történelmi tények bemutatására összpontosított. Azonban a múltbeli nagy Magyarország ábrázolását mind Magyarországon, mind a szlovéniai magyarok körében többek, például a jelenlegi baloldali ellenzék nem nézi jó szemmel,

² A román parlament Trianon-emléknappá nyilvánította június 4-ét. *Index*, 2020. május 13.

és látható volt az ezzel kapcsolatos érzékenység. Ezen túl azonban az országban, általánosságban véve, nem volt jellemző az eseménnyel kapcsolatos kritikák megfogalmazása, hiszen a szlovén–magyar kapcsolatok pozitív jellege nem teszi sem lehetővé, sem indokolttá ennek erőteljesebb megjelenését.

Ukrajnában a kárpátaljai magyarok megemlékezéseire például a szürtei református templomkertben álló nemzeti összetartozás emlékművénél, Nagypaládon az I. világháború áldozatainak emlékoszlopánál, illetve egyéb helyszíneken került sor. Ezenkívül pedig a Kárpátaljai Magyar Cserkészszövetség a világ magyar cserkészszövetségeivel karöltve, a világban élő valamennyi magyart arra buzdította még június 4-e előtt, hogy az évforduló napján gyűjtsanak egy-egy tüzet vagy gyertyát. Az *Összetartozásunk tűzével* elnevezésű kezdeményezéshez több mint 50 országból csatlakoztak.

A Vajdaságban szintén több helyen megemlékeztek Trianonról, többek között Óbecsén a Nagyboldog-asszony-templomban, Tóthfaluban, Topolyán, Szentkúton, Zentán, Temerinben és még több helyszínen. Az ukrán és szerb állam nem, vagy visszafogottan hallatta hangját a trianoni megemlékezésekkel kapcsolatosan, a sajtóban nem volt jellemző az eseményt elmarasztaló cikkek megjelenése, illetve ez semmiféleképpen nem követte a román állam általi ellenséges propagandát.

A trianoni százéves évfordulóra való emlékezés tehát a szomszédos országok hozzáállásában, talán Szlovákia kivételével, nem hozott új fejleményeket. Románia a tőle megszokott barátságtalan retorikát folytatva ünnepelte a békediktátumot, míg Szlovénia, Szerbia és Ukrajna, bár valamelyest hangot adott az eseménnyel kapcsolatos, Magyarország értékelésétől eltérő nézeteinek, ez mégsem volt túlságosan harsány vagy hangsúlyos. Ami Szlovákiát illeti, meglepően pozitív fordulatként tekinthetünk az új miniszterelnök beszédére, amely alapján nemcsak elismeri a múltbeli történelmi valóságot, de kifejezi, hogy a továbbiakban partnerekként tekint a szlovákiai magyar közösségre. Természetesen arra, hogy e gondolatok baráti tartalmát csupán maga az alkalom, vagy a valódi szándék szülte, a jövőben derül majd fény.

2020. június 6.

Felhasznált irodalom

- Igor Matovič trianoni beszéde magyar fordításban. *Körkép.sk*, 2020. június 3. Online: <https://korkep.sk/cikkek/szemle/igor-matovic-trianoni-beszede-eloszor-magyar-forditasban-a-korkepen/>
- A román parlament Trianon-emléknappá nyilvánította június 4-ét. *Index*, 2020. május 13. Online: <https://index.hu/kulfold/2020/05/13/romania-trianon-emleknep-torvenyjavaslat-szavazas/>

Az EUSTRAT Műhelytanulmányok a Nemzeti Közszerológati Egyetem Eötvös József Kutatóközpont Európa Stratégia Kutatóintézet munkatársainak azon gyorsjelentéseit tartalmazza, amelyek meghaladják egy blogbejegyzés terjedelmét, tanulmányok előtanulmányaiként szolgálnak. Célunk, hogy minél aktuálisabb témákat dolgozzunk fel, kutatási részeredmények bemutatásával. Az elemzések az Európai Bizottság struktúrájának megfelelően a magyarországi viszonylatban is kiemelten kezelt szakpolitikákat fogják össze, úgymint a biztonság- és védelempolitika, a demokrácia és jogállamiság, a digitalizáció, a gazdaság és pénzügy, a kisebbségpolitika, az oktatás és kultúra, valamint a szomszédsg- és bővítéspolitika.

A tanulmánykötetet ajánljuk az Európai Unió iránt érdeklődő szakmai közvélemény számára, amely az európai integrációról való intenzívebb kommunikációt szolgálja magyar és angol nyelven egyaránt.

The EUSTRAT Working Papers contains quick reports from the researchers of the Europe Strategy Research Institute of the Eötvös József Research Center at the University of Public Service, which exceed the scope of a blog post, and serve as preliminary studies. Our goal is to process current topics by presenting partial research results. In line with the structure of the European Commission, the analyzes bring together policies that are a priority in Hungary, such as security and defense policy, democracy and the rule of law, digitalisation, economy and finance, minority policy, education and culture, neighborhood and enlargement policy.

I recommend the working papers to the professional public interested in the European Union, which serves for more intensive communication about European integration in both Hungarian and English languages.